

**DECIZIA nr.802
din 6 decembrie 2018**

referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei „ori altor asemenea interese ale țării” cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 privind securitatea națională a României și a dispozițiilor art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Daniel-Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Daniela Ramona Marițiu	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Cosmin Grancea.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „ori altor asemenea interese ale țării”, cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 privind securitatea națională a României, și a dispozițiilor art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, excepție ridicată de Lucian Claudiu Mateescu în Dosarul nr.345/64/2016 al Curții de Apel Brașov – Secția penală. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1413D/2017.

2. La apelul nominal răspunde autorul excepției, personal. Lipsesc celelalte părți. Procedura de citare este legal îndeplinită. Magistratul-asistent învederează că dosarul se află la al doilea termen de judecată. Având în vedere că la primul termen de judecată din data de 8 noiembrie 2018 reprezentantul Ministerului

Public a învederat existența unor chestiuni prealabile referitoare la inadmisibilitatea excepției de neconstituționalitate, Curtea a acordat un nou termen de judecată pentru data de 6 decembrie 2018, pentru ca autorul excepției, prezent personal, să își poată pregăti apărarea. Reprezentantul Ministerului Public a depus la dosar copie de pe încheierea pronunțată în procedura de cameră preliminară și de pe cea pronunțată în procedura contestației împotriva încheierii de cameră preliminară. Magistratul-asistent învederează că în sală se află doamna Oana Răican, traducător de limba engleză.

3. Reprezentantul Ministerului Public solicită acordarea cuvântului pentru a aduce noi argumente în sprijinul celor susținute la primul termen de judecată.

4. Președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care arată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată cu ocazia soluționării pe fond a cauzei penale și privește legalitatea administrării probelor. Având în vedere aceste aspecte, reiterează cele susținute la termenul din data de 8 noiembrie 2018, în sensul că excepția nu are legătură cu soluționarea cauzei, în condițiile în care cauza privește temeinicia unei acuzații în materie penală, iar nu legalitatea administrării probelor față de care fusese pronunțată o hotărâre definitivă.

5. Susține că excepția inadmisibilității excepției de neconstituționalitate privește orice situație în care ulterior rămânerii definitive a unei hotărâri se ridică o excepție de neconstituționalitate, astfel că ambele texte ce fac obiectul excepției de neconstituționalitate sunt inadmisibile. Autorul excepției nu critică textele care îl împiedică să pună în discuția instanței sesizate cu judecarea temeiniciei acuzației în materie penală legalitatea administrării probelor, respectiv art.342 și art.425¹ alin.(7) din Codul de procedură penală. Totodată, precizează că soluția potrivit căreia hotărârea judecătorului de cameră preliminară este una definitivă, iar judecătorul fondului nu mai poate examina legalitatea probelor are o consacrare și în jurisprudența Curții Constituționale, de exemplu Decizia nr.838 din 8 decembrie

2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.158 din 1 martie 2016, paragrafele 15 și 16. Arată, de asemenea, că instanța de contencios constituțional are o jurisprudență constantă în sensul că efectele unei decizii de constatare a neconstituționalității nu pot privi faptele judecate, de exemplu Decizia nr.126 din 3 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.185 din 11 martie 2016. Având în vedere aceste aspecte, apreciază că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă.

6. Având cuvântul, autorul excepției, în ceea ce privește susținerile reprezentantului Ministerului Public referitoare la inadmisibilitatea excepției de neconstituționalitate, apreciază că acestea sunt în contradicție cu jurisprudența recentă a Curții Constituționale, cu decizia judecătoarei fondului de a sesiza Curtea Constituțională și cea a judecătorului din procedura camerei preliminare. Totodată, apreciază că susținerea este în contradicție și cu concluziile procurorului de ședință din dosarul de fond în care a fost ridicată excepția. Arată că în încheierea pronunțată în data de 7 aprilie 2017, data la care a fost pusă în dezbatere excepția de neconstituționalitate, instanța judecătorească a consemnat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate ale excepției de neconstituționalitate, iar reprezentantul Ministerului Public a apreciat că sunt întrunite condițiile prevăzute de dispozițiile art.29 din Legea nr.47/1992. Totodată, invocă Decizia nr.802 din 5 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.116 din 6 februarie 2018, paragrafele 28 și 29, Decizia nr.383 din 27 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.535 din 17 iulie 2015, și Decizia nr.302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.566 din 17 iulie 2017. Având în vedere aceste aspecte, autorul excepției apreciază că excepția de neconstituționalitate este admisibilă.

7. Având cuvântul în replică, reprezentantul Ministerului Public arată că instanța de contencios constituțional nu este ținută de aprecierile instanței

judecătorești referitoare la îndeplinirea condițiilor de admisibilitate ale unei excepții de neconstituționalitate. În continuare, arată că Decizia nr.802 din 5 decembrie 2017, precitată, este o decizie de admitere, care se referă la administrarea probelor în camera preliminară. Prin urmare, considerațiile privind administrarea sau înlăturarea unor probe după ce se trece de procedura camerei preliminare nu sunt considerații ce au legătură cu dispozitivul acestei decizii. Apreciază că rezultă destul de clar din aceste considerații că ele se referă la interdicția absolută a folosirii torturii și a folosirii probelor obținute în mod neloial. Prin urmare, existența unei interdicții absolute a folosirii torturii determină imposibilitatea absolută de a folosi probele obținute în acest mod, fapt ce ar da posibilitatea judecătorului să se pronunțe și după epuizarea procedurii în cameră preliminară. Reiterează faptul că textele care îl împiedică pe autorul excepției să invoce nelegalități ale probelor după finalizarea procedurii de cameră preliminară nu sunt contestate de către acesta. Apreciază că autorul excepției a avut o ocazie adecvată și suficientă de a ridica excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991, în procedura camerei preliminare desfășurată în fața Curții de Apel Brașov – Secția penală sau a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția penală, fiindu-i imputabil faptul că nu a realizat acest demers.

8. Având cuvântul, autorul excepției apreciază că Decizia nr.802 din 5 decembrie 2017, precitată, este aplicabilă.

9. Curtea, deliberând, unește soluționarea excepției inadmisibilității excepției de neconstituționalitate cu fondul, urmând să se pronunțe prin decizie asupra ambelor aspecte.

10. Președintele acordă cuvântul autorului excepției de neconstituționalitate pentru a pune concluzii pe fondul acesteia.

11. Autorul excepției arată că interceptarea mijloacelor de comunicație reprezintă o ingerință în viața intimă, familială și privată, precum și în secretul

corespondenței. Pentru ca drepturile fundamentale să poată fi restrânse fără a fi încălcate, legea care permite ingerința trebuie să fie redactată în mod clar, precis, previzibil. Sintagma „altor asemenea interese ale țării” permite ingerințe nejustificate în viața intimă, familială și privată, precum și încălcarea secretului corespondenței, întrucât în cuprinsul actului normativ nu este definit „interesul statului”, acesta putându-se referi, în esență, la orice. Astfel, interesul statului ar putea fi reprezentat, de exemplu, de luarea măsurilor de către autoritățile publice locale sau centrale în combaterea efectelor calamităților naturale sau de definirea familiei tradiționale cu incidență asupra natalității și stabilității populației, posibilitatea de definire a acestei sintagme fiind, practic, nemărginită. În concret, prin hotărâri ale Consiliului Suprem de Apărare a Țării sunt încadrate ca amenințări la adresa securității naționale diferite activități cu sau fără caracter infracțional, dându-se astfel posibilitatea ca sub imperiul sintagmei criticate să se efectueze activități ce reprezintă ingerințe în drepturile fundamentale. Face referire la Hotărârile Consiliului Suprem de Apărare a Țării nr.69/2010 referitoare la evaziunea fiscală și nr.17/2005 referitoare la corupție.

12. În continuare, susține că „interesele statului” nu sunt definite nici în mod expres, nici în mod indirect în cuprinsul Legii nr.51/1991. În acest context, apreciază că sintagma „ori altor asemenea interese ale țării” este lipsită de claritate, precizie și previzibilitate, nepermițând subiecților vizați să înțeleagă care sunt acele interese ale statului care pot fi lezate de anumite acțiuni a căror săvârșire permite organelor statului să adopte măsuri cu un grad ridicat de intruziune în viața privată a persoanelor.

13. În ceea ce privește dispozițiile art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013, arată că doctrina a reținut că actele nule sunt inapte de a produce efecte juridice. Lipsa de valabilitate juridică a acestora se produce *ex tunc*, de la efectuarea actelor, și nu *ex nunc*, de la constatarea nulității. Prin articolul menționat anterior este operată

o conversie a nulităților absolute în nulități relative, supuse unor termene de decădere și condiției dovedirii unei vătămări. Principiul constituțional al neretroactivității legii este încălcat de dispozițiile art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013, întrucât se aplică sancțiuni procedurale prevăzute de legea nouă unor acte și lucrări întocmite sub imperiul legii vechi. Or, pe tărâmul nulității nu ne aflăm în ipoteza legii penale sau contravenționale mai favorabile pentru ca noile dispoziții să poată retroactiva, ci, dimpotrivă, ne aflăm în situația unor norme de drept procedural. În concluzie, solicită admiterea excepției de neconstituționalitate.

14. Având cuvântul pe fondul excepției de neconstituționalitate, reprezentantul Ministerului Public solicită respingerea acesteia, ca neîntemeiată. Arată că în analiza sintagmei „*ori altor asemenea interese ale țării*” trebuie să se țină seama de întreg conținutul art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991. Folosirea cuvântului „*asemenea*” trimite la ipoteza anterioară, și anume la „*capacitatea de apărare a țării*”. Prin urmare, constituie o amenințare la adresa securității naționale orice situație care poate afecta acele interese care sunt asemănătoare, similare cu capacitatea de apărare a țării.

15. În continuare, face referire la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, precizând că, în ceea ce privește noțiunea de securitate națională, instanța de la Strasbourg s-a ferit a sancționa eventuala defnirire a acesteia, acesta fiind un aspect lăsat la latitudinea statelor membre. O normă e previzibilă dacă oferă garanții împotriva atingerilor arbitrare din partea autorităților publice, previzibilitatea neînsemnând că un individ trebuie să-și dea seama când va fi interceptat.

16. Arată că în Hotărârea din 4 decembrie 2015, pronunțată în *Cauza Roman Zakharov împotriva Rusiei*, paragraful 247, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că cerința de „previzibilitate” a legii nu ajunge până la a impune statelor obligația de a adopta dispoziții legale care enumeră în detaliu toate

comportamentele care pot duce la decizia de a supune o persoană unei supravegheri secrete pentru motive de „securitate națională”. Legea trebuie să definească domeniul de aplicare și modul de exercitare a unei astfel de marje cu suficientă claritate.

17. Văzând cele arătate anterior, în sensul că textul trebuie privit în integralitatea sa, esențial fiind cuvântul „*asemenea*”, reiese că domeniul de aplicare a textului este reprezentat de capacitatea de apărare a țării și alte asemenea interese ale țării care țin de capacitatea de apărare, aspecte ce vor fi analizate de la caz la caz de judecătorul investit cu emiterea unui mandat de supraveghere. Cât privește modul de exercitare a marjei de apreciere de către autoritățile publice, arată că autorul excepției nu a contestat acest aspect. Or, o situație care ține de securitatea militară reprezintă un aspect fundamental al securității naționale, fiind primul și cel mai important caz care atrage aplicabilitatea noțiunii de securitate națională. Astfel, apreciază că, privind textul în ansamblu, reiese că acesta este clar și previzibil. Acesta are în vedere cerința primordială și esențială în materie de securitate națională, și anume existența unei situații *manu militari*.

18. Arată că nu trebuie să existe o legătură între amenințarea la adresa securității naționale, care dă dreptul la emiterea unui mandat de interceptare, și fapta ulterioară pentru care persoana este trimisă în judecată. Aceasta deoarece în orice situație în care, ca urmare a unei amenințări la adresa securității naționale, se constată indicii privind existența unei infracțiuni există obligativitatea sesizării organului de urmărire penală, și, potrivit prevederilor din Codul de procedură penală, interceptările dispuse în baza Legii nr.51/1991 pot fi folosite în procesul penal pentru probarea infracțiunilor.

19. Așa fiind, apreciază că textul se referă la acele interese care țin de capacitatea de apărare a țării, fiind clar, previzibil și predictibil, excepția de

neconstituționalitate a sintagmei „*ori altor asemenea interese ale țării*”, cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991, fiind neîntemeiată.

20. În ceea ce privește dispozițiile art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013, arată că instanța de contencios constituțional are o jurisprudență constantă în sensul că acest text constituie o concretizare a principiului aplicării imediate a legii noi. Astfel, solicită respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate.

21. Având cuvântul în replică, autorul excepției apreciază că reprezentantul Ministerului Public tratează din punct de vedere teoretic dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991. Susține că în practică a fost nevoie de intervenția Curții Constituționale „pentru a clarifica ce înseamnă un atac asupra țării, asupra securității naționale”. În acest sens, face referire la Decizia nr.91 din 28 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.348 din 20 aprilie 2018. Arată că însuși reprezentantul Ministerului Public din cadrul dosarului de fond a susținut că sintagma „*ori altor asemenea interese ale țării*” nu îndeplinește criteriile de claritate și previzibilitate pentru a putea fi considerată constituțională.

22. Președintele învederează că doamna judecător Livia Doina Stanciu dorește să adreseze o întrebare. Doamna judecător Livia Doina Stanciu arată că în dosar există interceptări realizate în baza unui mandat emis în temeiul Legii nr.51/1991, iar în Încheierea din data de 7 aprilie 2017, pag. 10, apare consemnat faptul că la termenul din data de 24 martie 2017 s-a depus la dosarul cauzei un mandat de siguranță națională emis de judecătorul de la Înalta Curte de Casație și Justiție în baza dispozițiilor art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991. Având în vedere aceste aspecte, doamna judecător adresează întrebarea atât autorului excepției cât și reprezentantului Ministerului Public: „*Mandatul de siguranță națională a fost emis în baza art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991, fiind fundamentat pe sintagma criticată în prezenta cauză, respectiv, în mandat, este făcută mențiunea potrivit căreia constituie*

amenințări la adresa securității naționale orice acțiuni care pot aduce atingere capacității de apărare ori altor asemenea interese ale țării?”

23. Autorul excepției arată că, drept urmare a solicitării avocatului său, instanța judecătorească a formulat două solicitări către Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a se desecretiza motivarea care a stat la baza emiterii mandatului respectiv. Arată că Înalta Curte de Casație și Justiție, prin președintele său, în calitate de șef al Structurii de Securitate, a învederat că o desecretizare a acestuia ar aduce atingere securității naționale. Autorul excepției arată că dosarul de fond „este un dosar de corupție”, astfel că bănuiala sa, în lipsa desecretizării încheierii, este aceea că aceasta s-a întemeiat pe sintagma criticată.

24. Reprezentantul Ministerului Public apreciază că aceasta este o chestiune ce ține de admisibilitatea excepției de neconstituționalitate. Arată că nu poate răspunde la această întrebare, în condițiile în care încheierea Înaltei Curți de Casație și Justiție nu a fost deklasificată. Apreciază că, în măsura în care Curtea Constituțională consideră necesară studiarea acestei încheieri, o poate solicita și o poate consulta în condițiile legii speciale.

25. Doamna judecător Livia Doina Stanciu arată că nu s-a referit la încheierea Înaltei Curți de Casație și Justiție, ci la mandatul de securitate națională care, din încheierea instanței de fond, rezultă că a fost depus la dosarul cauzei.

26. Reprezentantul Ministerului Public revine și arată că din dosarul Curții Constituționale reiese că a fost trimisă o solicitare la instanța judecătorească, iar mandatele respective sunt atașate dosarului instanței de contencios constituțional.

27. Autorul excepției mai adaugă că în răspunsul Înaltei Curți de Casație și Justiție se precizează că în momentul emiterii mandatelor de siguranță națională nu se pune problema încadrării într-o anumită teză a lit.f) a art.3 din Legea nr.51/1991.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

28. Prin Încheierea din 7 aprilie 2017, pronunțată în Dosarul nr.345/64/2016, **Curtea de Apel Brașov – Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a sintagmei „ori altor asemenea interese ale țării” cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 privind securitatea națională a României și a dispozițiilor art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale**, excepție ridicată de Lucian Claudiu Mateescu, într-o cauză penală.

29. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorul acesteia, invocând Decizia nr.51 din 16 februarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.190 din 14 martie 2016, par.38-48, apreciază că sintagma „*altor asemenea interese ale țării*” este lipsită de claritate, precizie și previzibilitate, încălcând prevederile art.1 alin.(5) din Constituție. Susține că sintagma „*altor asemenea interese ale țării*” permite ingerințe nejustificate în viața intimă, familială și privată și determină încălcarea dreptului la secretul corespondenței, întrucât în cuprinsul actului normativ nu este definit interesul statului. Prin această sintagmă se dă posibilitatea organelor de stat cu atribuții în domeniul securității naționale să efectueze activități specifice de culegere de informații, în mod arbitrar, cu depășirea cadrului legal, dând naștere la ingerințe în viața privată a cetățenilor și la restrângeri nejustificate ale drepturilor acestora garantate de Constituție.

30. Faptul că actul normativ nu definește conceptul de „interes al statului” determină imposibilitatea subiecților să înțeleagă care sunt acele interese ale statului care pot fi lezate de anumite acțiuni și pentru care este posibil ca organele abilitate

să întreprindă măsuri cu un grad ridicat de intruziune în viața privată a persoanelor. În final, face referire la dispozițiile Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă și la deciziile Curții Constituționale, de exemplu, Decizia nr.553 din 16 iulie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.707 din 21 septembrie 2015, Decizia nr.105 din 25 februarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.388 din 20 mai 2016, sau Decizia nr.390 din 2 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.532 din 17 iulie 2014.

31. În ceea ce privește dispozițiile art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013, autorul excepției apreciază că argumentele reținute de Curtea Constituțională în paragraful 34 al Deciziei nr.51 din 16 februarie 2016, precitată, sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în cazul actelor îndeplinite de organele cu atribuții în domeniul siguranței naționale, prevăzute de Legea nr.51/1991. Susține că actele și lucrările întocmite de Serviciul Român de Informații sunt supuse regimului aplicabil la data la care acestea au fost efectuate, inclusiv din perspectiva sancțiunilor, respectiv dispozițiile art.197 alin.(2) din Codul de procedură penală din 1968.

32. Cu toate acestea, dispozițiile art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013 reglementează o conversie a nulităților absolute prevăzute de Codul de procedură penală din 1968 în nulități relative, care sunt supuse unor termene de decădere și condiției demonstrării unei vătămări. Plecând de la aceste premise, susține că dispozițiile criticate încalcă principiul neretroactivității legii, întrucât sancțiunile procedurale prevăzute de legea nouă se aplică unor acte și lucrări întocmite sub imperiul legii vechi.

33. **Curtea de Apel Brașov – Secția penală**, în ceea ce privește sintagma „*ori altor asemenea interese ale țării*”, cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991, apreciază că există argumente care susțin atât constituționalitatea, cât și neconstituționalitatea textului criticat. Instanța judecătorească apreciază că, în susținerea caracterului constituțional al sintagmei criticate, s-ar putea invoca faptul

că textul de lege criticat reprezintă o normă cu caracter deschis. Or, aceste norme se regăsesc atât în materia dreptului penal substanțial, cât și în materia dreptului procesual penal, ele caracterizându-se prin aceea că enumeră cu caracter exemplificativ câteva dintre situațiile în care este incidentă norma și lasă apoi deschisă posibilitatea aplicării normei și în alte cazuri similare, în care ar fi incidente aceleași rațiuni. Totodată, având în vedere că emiterea mandatelor de supraveghere tehnică este de competența unui judecător, se poate susține că acesta are capacitatea de a decide dacă situațiile invocate se încadrează sau nu în categoria celor enumerate exemplificativ în textul de lege criticat. În favoarea susținerii caracterului neconstituțional al sintagmei criticate, instanța judecătorească apreciază că se poate invoca gradul ridicat de imprecizie a textului. Or, având în vedere posibilitatea, ca în baza acestui text să fie instituite măsuri cu un caracter ridicat de ingerință în viața privată a persoanelor, este necesar ca legiuitorul să reglementeze mai strict acest aspect.

34. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013, instanța judecătorească apreciază că problema ridicată de autorul excepției privește modul de aplicare a noii legi de procedură penală. Susține că legea de procedură penală reglementează desfășurarea procesului penal, iar modul de invocare a nulităților în procesul penal ține de desfășurarea acestuia. Din moment ce nulitatea unui act de procedură se invocă sub imperiul noului Cod de procedură penală, este corectă soluția legiuitorului reglementată de art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013. Este dreptul legiuitorului să reglementeze regimul aplicării în timp a legii de procedură penală, iar în materia nulităților acesta nu a dorit să deroge de la principiul aplicării imediate a noii legi de procedură penală.

35. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului,

Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

36. **Guvernul** susține că dispozițiile legale criticate reglementează care sunt faptele ce constituie amenințări la adresa securității naționale a României. Apreciază că sintagma „*ori ale altor asemenea interese ale țării*”, cuprinsă în cadrul art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991, nu este de natură a încălca dispozițiile constituționale. Norma criticată este o normă cu caracter deschis, astfel de norme regăsindu-se atât în materie de drept penal substanțial, cât și în materie de drept procesual penal. Astfel de norme se caracterizează prin faptul că enumeră cu caracter exemplificativ câteva dintre situațiile în care este incidentă norma, lăsând apoi deschisă posibilitatea aplicării ei în alte cazuri similare în care ar fi incidente aceleași rațiuni. Totodată, apreciază că revine judecătorului, care are competența de a emite mandatele de supraveghere tehnică în baza Legii nr. 51/1991, să decidă dacă situațiile invocate se încadrează sau nu în categoria celor enumerate exemplificativ în acest text de lege.

37. În continuare, Guvernul arată că textele constituționale invocate consacră principiul respectării obligatorii a legii, dar, pentru a putea fi respectată de destinatarii săi, legea trebuie să îndeplinească anumite cerințe de claritate și previzibilitate, astfel încât acești destinatari să își poată adapta în mod corespunzător conduita. În acest sens, face referire la jurisprudența Curții Constituționale, de exemplu, Decizia nr.146 din 12 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României nr.338 din 18 mai 2015, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, de exemplu, Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în *Cauza Cantoni împotriva Franței*, par.29, Hotărârea din 25 noiembrie 1996, pronunțată în *Cauza Wingrove împotriva Regatului Unit*, par.40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în *Cauza Rotaru împotriva României*, par.55.

38. Așa cum a arătat însă instanța de contencios constituțional, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010). Previzibilitatea și predictibilitatea unei norme presupun că destinatarul acesteia are reprezentarea aspectelor în funcție de care este obligat să își modeleze conduita. De altfel, chiar Curtea Constituțională a precizat în jurisprudența sa că prevederile supuse criticii trebuie analizate în ansamblul normativ din care fac parte, pentru a decide asupra predictibilității acestora (Decizia nr.92 din 3 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.318 din 11 mai 2015).

39. În ceea ce privește dispozițiile art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013, Guvernul apreciază că acestea nu sunt de natură a încălca dispozițiile constituționale. Legea procesual penală reglementează desfășurarea procesului penal, iar modul de invocare a nulității în cadrul procesului penal este legat de modul de desfășurare a acestuia. Atât timp cât nulitatea unui act de procedură se invocă sub imperiul noului Cod de procedură penală este firească opțiunea legiuitorului reglementată de art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013. În concluzie, pentru motivele expuse mai sus, Guvernul consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

40. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile autorului excepției, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

41. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, art.3, art.10 și art.29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

42. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie sintagma „*ori altor asemenea interese ale țării*”, cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 privind securitatea națională a României, și a dispozițiilor art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale. Legea nr.51/1991 a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.190 din 18 martie 2014. Legea nr.255/2013 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.515 din 14 august 2013. Dispozițiile criticate au următorul conținut:

- Art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991: „*Constituie amenințări la adresa securității naționale a României următoarele: [...] f) subminarea, sabotajul sau orice alte acțiuni care au ca scop înlăturarea prin forță a instituțiilor democratice ale statului ori care aduc atingere gravă drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor români sau pot aduce atingere capacității de apărare ori altor asemenea interese ale țării, precum și actele de distrugere, degradare ori aducere în stare de neîntrebuințare a structurilor necesare bunei desfășurări a vieții social-economice sau apărării naționale.*”;

- Art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013: „*Nulitatea oricărui act sau oricărei lucrări efectuate înainte de intrarea în vigoare a legii noi poate fi invocată numai în condițiile Codului de procedură penală.*”

43. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că textele criticate contravin prevederilor constituționale cuprinse în art.1 alin.(3) referitor la statul de drept și la valorile supreme din stat, art.1 alin.(5), potrivit căruia în România,

respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie, art.15 alin.(2), potrivit căruia legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile, art.20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, art.21 alin.(3), potrivit căruia părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, art.26 referitor la viața intimă, familială și privată, art.28 referitor la secretul corespondenței și art.53 referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți. De asemenea, sunt invocate prevederile art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

44. Analizând admisibilitatea excepției de neconstituționalitate Curtea reține că, prin Adresa înregistrată cu nr.1799 din 7 martie 2018, a solicitat Curții de Apel Brașov – Secția penală comunicarea unor copii certificate de pe încheierile de autorizare și mandatele emise de Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul Legii nr.51/1991 privind securitatea națională a României, în dosarul în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Cu Adresa înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.1920 din 12 martie 2018, Curtea de Apel Brașov – Secția penală a comunicat copii certificate de pe mandatele emise de Înalta Curte de Casație și Justiție, menționând că încheierile de autorizare solicitate au caracter clasificat potrivit Legii nr.182/2002 și Hotărârii Guvernului nr.585/2002 și nu au fost declassificate, așa cum rezultă din Adresa nr.151/CDC din 22 iunie 2017, transmisă de la Înalta Curte de Casație și Justiție. Curtea Constituțională constată că dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 sunt menționate, pe lângă alte dispoziții, ca temei legal pentru emiterea mandatelor prin care sunt autorizate anumite activități specifice culegerii de informații, care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale. Prin urmare, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a sintagmei „ori altor asemenea interese ale țării” cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din

Legea nr.51/1991, îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

45. Examinând criticile autorului excepției, Curtea observă că acesta apreciază că sintagma „*ori altor asemenea interese ale țării*” este lipsită de claritate, precizie și previzibilitate, încălcând prevederile art.1 alin.(5) din Constituție. În susținerea criticilor de neconstituționalitate, autorul excepției invocă jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului în materia clarității și previzibilității legii, apreciind că cele reținute de instanța de contencios constituțional, prin Decizia nr.51 din 16 februarie 2016, precitată, referitor la sintagma „*ori de alte organe specializate ale statului*” din cuprinsul dispozițiilor art.142 alin.(1) din Codul de procedură penală, sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în ceea ce privește sintagma „*ori altor asemenea interese ale țării*” cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991.

46. Curtea observă că, potrivit art.13 lit.f) din Legea nr.51/1991, în situațiile prevăzute la art.3 din același act normativ, organele cu atribuții în domeniul securității naționale pot, în condițiile legii privind organizarea și funcționarea acestora, să efectueze activități specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale ale omului desfășurate cu respectarea prevederilor legale, inclusiv interceptarea și înregistrarea comunicațiilor electronice, efectuate sub orice formă.

47. Curtea a reținut că, potrivit art.138 alin.(2) din Codul de procedură penală, prin interceptarea comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare se înțelege interceptarea, accesul, monitorizarea, colectarea sau înregistrarea comunicărilor efectuate prin telefon, sistem informatic ori prin orice alt mijloc de comunicare. Prin Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.529 din 6 iulie 2017, par.46, Curtea a constatat că sunt cuprinse în noțiunile de „viață privată” și „corespondență”, în sensul art.8 paragraful 1 din Convenția pentru

apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, convorbirile telefonice, interceptarea acestora, memorarea datelor astfel obținute și eventuala utilizare a acestora în cadrul urmăririi penale declanșate împotriva unei persoane, interpretându-se ca fiind o „ingerință a unei autorități publice” în exercitarea dreptului garantat de art.8 (Hotărârea din 21 aprilie 2009, pronunțată în *Cauza Răducu împotriva României*, paragraful 91). Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că toate comunicațiile telefonice, cele prin facsimil și cele prin e-mail intră în sfera de acoperire a noțiunilor de „viață privată” și „corespondență”, în sensul art.8 paragraful 1 din Convenție (Hotărârea din 1 iulie 2008, pronunțată în *Cauza Liberty și alții împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, paragraful 56).

48. De asemenea, Curtea a constatat că, atât în jurisprudența sa, cât și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, s-a reținut că, nefiind un drept absolut, exercițiul dreptului la respectarea vieții private poate fi supus unor restrângeri. Astfel, paragraful 2 al art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și alin.(2) al art.53 din Constituție prevăd condițiile ce trebuie îndeplinite pentru ca restrângerea exercițiului acestui drept să fie conformă dispozițiilor constituționale și convenționale. Astfel, Curtea a reținut că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, o ingerință în dreptul la viața privată și de familie nu contravine prevederilor art.8 doar dacă „este prevăzută de lege”, urmărește unul sau mai multe scopuri legitime prevăzute în paragraful 2 al articolului și dacă este „necesară într-o societate democratică” pentru atingerea aceluși scop (Hotărârea din 24 august 1998, pronunțată în *Cauza Lambert împotriva Franței*, paragraful 22). Totodată, Curtea a observat că, potrivit jurisprudenței sale, pentru ca restrângerea unui drept să poată fi justificată, trebuie întrunite, în mod cumulativ, cerințele expres prevăzute de art.53 din Constituție, și anume: să fie prevăzută prin lege; să se impună restrângerea sa; să se circumscrie

motivelor expres prevăzute de textul constituțional, și anume pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav; să fie necesară într-o societate democratică; să fie proporțională cu situația care a determinat-o; să fie aplicată în mod nediscriminatoriu; să nu aducă atingere existenței dreptului sau a libertății (Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017, precitată, par.50 și 51).

49. Pornind de la aceste premise, Curtea a reținut că, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, cerința potrivit căreia orice ingerință trebuie să fie „prevăzută de lege” înseamnă nu doar o anume bază legală în dreptul intern, dar și calitatea legii în cauză, astfel, aceasta trebuie să fie accesibilă persoanei și previzibilă (Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în *Cauza Rotaru împotriva României*, par.52). În același sens, în Hotărârea din 10 februarie 2009, pronunțată în *Cauza Iordachi și alții împotriva Moldovei*, par.37, s-a reținut că expresia „prevăzută de lege”, conform articolului 8 din Convenție, instituind o măsură de limitare a dreptului, în primul rând, ar trebui să beneficieze de o bază în dreptul intern; de asemenea, se referă și la calitatea legii în litigiu, impunând ca normele să fie compatibile cu ordinea de drept și accesibile pentru persoana în speță, pentru a fi în măsură să prevadă consecințele acesteia asupra sa.

50. Având în vedere aceste aspecte, Curtea constată că trebuie analizat în ce măsură sintagma criticată îndeplinește condiția referitoare la necesitatea reglementării printr-o lege accesibilă și previzibilă a ingerinței în viața privată.

51. Astfel, în acest sens, Curtea a observat că instanța de contencios european, în *Cauza Iordachi și alții împotriva Moldovei*, precitată, par.39, reluând cele statuate în Decizia de inadmisibilitate din 29 iunie 2006, pronunțată în *Cauza Weber și Saravia împotriva Germaniei*, a subliniat următoarele: „previzibilitatea în

contextul special al măsurilor secrete de supraveghere, cum ar fi interceptarea comunicațiilor, nu poate însemna că o persoană ar trebui să poată anticipa momentul în care autoritățile îi vor intercepta comunicațiile, astfel încât să-și poată adapta conduita în mod corespunzător. Cu toate acestea, în special în cazul în care o putere acordată executivului este exercitată în secret, riscurile arbitrariului sunt evidente. Prin urmare, este esențial să existe norme clare și detaliate privind interceptarea convorbirilor telefonice, mai ales că tehnologia disponibilă devine din ce în ce mai sofisticată. Legislația națională trebuie să fie suficient de clară pentru a oferi cetățenilor săi o atenționare corespunzătoare cu privire la circumstanțele și condițiile în care autoritățile publice sunt împuternicite să recurgă la astfel de măsuri. În plus, întrucât punerea în practică a măsurilor de supraveghere secretă a comunicațiilor nu este supusă controlului persoanelor interesate sau al publicului larg, ar reprezenta o încălcare a statului de drept ca marja de apreciere juridică acordată executivului sau unui judecător să fie exprimată ca o putere nelimitată. În consecință, legea trebuie să indice domeniul de aplicare a oricărei astfel de marje de apreciere conferite autorităților competente, precum și modul de exercitare a acesteia, într-o manieră suficient de clară încât să ofere cetățeanului o protecție adecvată împotriva ingerințelor arbitrare. În jurisprudența sa privind măsurile de supraveghere secretă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a elaborat următoarele garanții minime, care ar trebui prevăzute în dreptul statutar pentru a evita abuzurile de putere: natura infracțiunilor care ar putea genera emiterea unui mandat de interceptare; definirea categoriilor de persoane ale căror telefoane ar putea fi interceptate; limita duratei măsurii interceptărilor telefonice; procedura care trebuie urmată pentru examinarea, utilizarea și stocarea datelor obținute; măsurile de precauție care trebuie luate în momentul comunicării datelor obținute către alte părți; și circumstanțele în care înregistrările pot sau trebuie să fie șterse sau distruse; organul care autorizează măsura trebuie să se bucure de independență”.

52. De asemenea, referindu-se la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, instanța de contencios constituțional, prin Decizia nr.51 din 16 februarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.190 din 14 martie 2016, par.44, făcând distincție între etapele interceptării convorbirilor telefonice, a reținut că pe parcursul etapei de autorizare a supravegherii conceptul de „securitate națională”, dincolo de înțelesul său obișnuit, trebuie să ofere garanții substanțiale împotriva supravegherii arbitrare și discriminatorii. Astfel, având în vedere considerentele de principiu dezvoltate în jurisprudența proprie și în cea a Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea Constituțională a statuat că trebuie pus, în mod esențial, accentul pe respectarea exigențelor de calitate a legislației interne, legislație care, pentru a fi compatibilă cu principiul preeminenței dreptului, trebuie să îndeplinească cerințele de accesibilitate (normele care guvernează materia interceptării comunicațiilor trebuie reglementate la nivel de lege), claritate (normele trebuie să aibă o redactare fluentă și inteligibilă, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce, într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie), precizie și previzibilitate (*lex certa*, norma trebuie să fie redactată clar și precis, astfel încât să permită oricărei persoane - care, la nevoie, poate apela la consultanță de specialitate - să își corecteze conduita și să fie capabilă să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat). Aceste exigențe trebuie să fie inerente oricărui act normativ, cu atât mai mult unei reglementări care dă dreptul autorităților publice de a interveni în viața intimă, familială și privată, precum și dreptul de a accesa corespondența persoanelor (Decizia nr.51 din 16 februarie 2016, precitată, par.46).

53. Având în vedere aceste considerente de principiu, în ceea ce privește critica de față, Curtea reține că dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 privind securitatea națională a României, pe lângă celelalte dispoziții ale acestui articol,

reglementează faptele, situațiile și stările de fapt ce constituie amenințări la adresa securității naționale. Astfel, în funcție de forma/modalitatea de manifestare și de scopul urmărit/valoarea lezată, Curtea observă că dispoziția criticată vizează două categorii de amenințări la adresa securității naționale.

54. În ceea ce privește prima categorie, Curtea observă că forma/modalitatea de manifestare se circumscrie activităților/actelor de (i) „subminare”, (ii) „sabotaj” sau (iii) „orice alte acțiuni”, iar scopul urmărit/valoarea lezată este acela al (iv) „înlăturării prin forță a instituțiilor democratice ale statului”, (v) „atingerea capacității de apărare”, (vi) „alte asemenea interese ale țării”. În ceea ce privește a doua categorie, Curtea observă că forma/modalitatea de manifestare a amenințării la adresa securității naționale se circumscrie activităților/actelor de „distrugere”, „degradare”, „aducere în stare de neîntrebuințare”, iar valoarea lezată este „buna desfășurare a vieții social-economice”, „buna desfășurare a apărării naționale”.

55. Având în vedere susținerile autorului excepției, Curtea apreciază că analiza criticilor de neconstituționalitate trebuie circumscrisă elementelor ce compun prima categorie, expuse anterior.

56. (i) Astfel, referitor la termenul „*subminare*”, Curtea reține că, potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, acesta se referă la „acțiunea de a submina și rezultatul ei”. „A submina” presupune „a ataca, a lovi (indirect, pe ascuns) pentru a slăbi, a compromite, a zădărnici sau a nimici o acțiune, o realizare”. Totodată, Curtea reține că termenul anterior menționat este utilizat de legiuitor cu precădere în materie penală. De exemplu, potrivit art.394 lit.b) din titlul X - *Infrațiuni contra securității naționale* – al Codului penal, se pedepsește cu închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi, „*fapta cetățeanului român de a intra în legătură cu o putere sau cu o organizație străină ori cu agenți ai acestora, în scopul de a suprima sau știrbi unitatea și indivizibilitatea, suveranitatea sau*

independența statului, prin subminare economică, politică sau a capacității de apărare a statului". Infracțiunea de trădare reglementată prin dispozițiile art.394 din Codul penal are corespondent în dispozițiile art.155 din Codul penal din 1969, cu denumirea marginală „Trădarea”. Totodată, Curtea constată că în art.162 și art.165 din Codul penal din 1969 erau reglementate infracțiunile de „Subminarea puterii de stat”, respectiv „Subminarea economiei naționale”.

57. În acest context, Curtea constată că subminarea economică, politică sau a capacității de apărare sunt fapte de natură a dezorganiza sistemul economic, politic sau de apărare, ori dezorganizarea aparatului de stat.

58. (ii) În ceea ce privește noțiunea „sabotaj”, Curtea reține că aceasta era incriminată sub formă de infracțiune în Codul penal din 1969, art.164, cu denumirea marginală – „Sabotajul” -, dispunând că „*Fapta prevăzută în art.248 alin.2, dacă este de natură să aducă în orice mod atingere securității statului, se pedepsește cu moartea și confiscarea totală a averii, sau cu închisoarea de la 15 la 20 de ani, interzicerea unor drepturi și confiscarea parțială a averii*”. Curtea observă că dispozițiile art.248 din Codul penal din 1969 incriminau „Abuzul în serviciu contra intereselor publice”, dispunând, la alineatul 1, că „*Fapta funcționarului care în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o tulburare însemnată bunului mers al unei organizații din cele prevăzute în art.145 sau o pagubă avutului obștesc, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani*”, iar la alineatul 2 că „*Fapta prevăzută în alin.1, dacă a avut ca urmare o perturbare deosebit de gravă a activității unei organizații din cele prevăzute în art.145, ori a produs o pagubă importantă economiei naționale, se pedepsește cu închisoarea de la 5 la 15 ani, interzicerea unor drepturi și confiscarea parțială a averii*”. Astfel, Curtea reține că infracțiunea de sabotaj se referea și era analizată exclusiv în legătură cu infracțiunea de abuz în serviciu. Totodată, Curtea reține că, potrivit Dicționarului explicativ al

limbii române, acțiunea de „sabotaj” presupune acea „acțiune având ca scop împiedicarea bunului mers al unei activități, în special frânarea desfășurării normale a unui proces de producție”.

59. În continuare, Curtea constată că această infracțiune a fost abrogată prin art.2 din Decretul - lege nr.12 din 10 ianuarie 1990 privind abrogarea și modificarea unor dispoziții din Codul penal și din Codul de procedură penală al Consiliului Frontului Salvării Naționale. Potrivit art.2, „sînt și rămîn abrogate următoarele dispoziții din Codul penal: art.164 (sabotajul), [...]”. Ulterior, Legea nr.51/1991 privind securitatea națională a României a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 163 din 7 august 1991, la art.3 lit.f) făcând referire la noțiunea de „sabotaj”.

60. Având în vedere succesiunea în timp a acestor acte normative, Curtea observă, că, ulterior abrogării infracțiunii de sabotaj, legiuitorul a făcut referire la această noțiune și în alte acte normative. Exemple în acest sens sunt pct.22 din anexa nr.2 la Legea nr.111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.552 din 27 iunie 2006; art.2 lit.k) și art.99 lit.j) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr.123/2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.485 din 16 iulie 2012; art.4 lit.a) din Legea nr.182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.248 din 12 aprilie 2002; art.11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.244/2000 privind siguranța barajelor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.96 din 4 februarie 2002.

61. (iii) În ceea ce privește sintagma „*orice alte acțiuni*”, Curtea apreciază că aceasta se referă la orice formă/modalitate de manifestare care nu se circumscrie activităților/actelor de „subminare” și „sabotaj” și care are ca scop înlăturarea prin

forță a instituțiilor democratice ale statului sau poate aduce atingere capacității de apărare a țării.

62. Având în vedere aceste aspecte, Curtea reține că, în jurisprudența sa, a statuat că, potrivit art.2 alin.(1) din Legea nr.51/1991, realizarea securității naționale se îndeplinește prin cunoașterea, prevenirea și înlăturarea amenințărilor interne sau externe ce pot aduce atingere valorilor prevăzute în art.1 din același act normativ. Astfel, realizarea securității naționale nu reprezintă o proiecție viitoare, ci este un proces continuu care menține starea de securitate națională existentă. Complexul de activități derulate de organele de stat cu atribuții în domeniul securității naționale se circumscrie acestei sfere și are ca scop obținerea de informații, care să asigure cunoașterea, prevenirea și înlăturarea amenințărilor interne sau externe la securitatea națională. Pe de altă parte, activitatea procesual penală este destinată constatării existenței sau inexistenței unei infracțiuni, identificării persoanei care a săvârșit-o, cunoașterii împrejurărilor care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal, necesare pentru justa soluționare a cauzei, având ca scop tragerea la răspundere penală a persoanei vinovate.

63. Așa fiind, scopul în care sunt utilizate activitățile întreprinse în domeniul securității naționale este diferit de cel al activităților procesual penale. Primele se axează pe cunoașterea, prevenirea și înlăturarea amenințărilor interne sau externe cu scopul realizării securității naționale, iar celelalte au ca scop tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni. Astfel, într-o interpretare sistematică și teleologică, rezultă că Legea nr.51/1991 și Codul de procedură penală au finalități diferite, care se reflectă și în scopul pentru care este dispusă autorizarea unor activități specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale ale omului/măsura supravegherii tehnice.

64. Cu alte cuvinte, existența unei situații care constituie amenințare la adresa securității naționale nu presupune în mod automat și necesar pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni contra securității naționale, mijloacele de preîntâmpinare a amenințărilor la adresa securității naționale neputându-se rezuma la combaterea infracțiunilor (Decizia nr.91 din 28 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr.348 din 20 aprilie 2018, par.53-56).

65. Așa fiind, Curtea constată că, în ceea ce privește amenințările la adresa securității naționale, legiuitorul a avut în vedere sensul comun al termenilor „*subminare*” și „*sabotaj*”.

66. În ceea ce privește scopul urmărit/valoarea lezată prin acțiunile întreprinse, se observă că acestea sunt, potrivit textului de lege criticat „înlăturarea prin forță a instituțiilor democratice ale statului”, „atingerea capacității de apărare”, „alte asemenea interese ale țării”.

67. (iv) Referitor la sintagma „*instituțiilor democratice ale statului*”, Curtea observă că, potrivit art.1 alin.(3) din Constituție, „*România este stat de drept, democratic (...)*”. Totodată, potrivit art.1 alin.(4) din Legea fundamentală, „*statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale*”, iar, potrivit alin.(5) al aceluiași articol, „*în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie*”.

68. Curtea constată că, în esență, instituțiile democratice ale statului sunt acele instituții care prin exercitarea atribuțiilor ce le revin concură la respectarea și dezvoltarea democrației în cadrul statului de drept. Astfel, pe lângă instituțiile ce se încadrează într-una dintre cele trei puteri ale statului (de exemplu, Parlamentul, Guvernul, instanțele judecătorești etc.), în categoria instituțiilor democratice ale statului sunt incluse și acelea care, deși nu pot fi încadrate ca aparținând vreuneia

dintre acestea, ele își aduc aportul în consolidarea democrației (de exemplu, Curtea Constituțională).

69. (v) Referitor la sintagma „*capacitate de apărare a României*”, Curtea observă că, potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, „capacitate” reprezintă „posibilitatea de a lucra într-un domeniu, de a realiza ceva”; „apărare” reprezintă „acțiunea de a (se) apăra”; „apăra” presupune „a interveni în ajutorul cuiva sau a ceva pentru a-l susține împotriva unei acțiuni ostile”, „a păzi un teritoriu”, „a menține o poziție prin luptă”, „a se împotrivi unui atac, unei acțiuni ostile”.

70. Curtea a statuat că „*apărarea țării*” presupune posibilitatea unei intervenții active, dinamice în cazul unor atacuri sau al unor acțiuni ostile din exterior (Decizia nr.80 din 16 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 246 din 7 aprilie 2014, par.343). Totodată, Curtea reține că, potrivit art.6 din Legea apărării naționale a României nr.45/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.172 din 7 iulie 1994, „sistemul național de apărare cuprinde: conducerea, forțele, resursele și infrastructura teritorială”. Plecând de la aceste premise, Curtea apreciază că sintagma „capacitatea de apărare a țării” presupune existența neștirbită a acestor elemente. Astfel, a aduce atingere capacității de apărare a țării presupune orice acțiune care este susceptibilă de a afecta în mod negativ oricare dintre componentele care stau la baza acesteia. Având în vedere aceste aspecte, Curtea apreciază că sintagmele „*instituțiile democratice ale statului*” și „*capacitate de apărare*”, conținute de dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991, deși nu sunt definite expres, sunt determinabile, putându-se stabili sfera de cuprindere a acestora.

71. (vi) În ceea ce privește sintagma „*altor asemenea interese ale țării*”, Curtea observă că, în jurisprudența sa (a se vedea Decizia nr.91 din 28 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.348 din 20 aprilie 2018, paragrafele nr.46-53, și Decizia nr.451 din 28 iunie 2018, publicată în

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.646 din 25 iulie 2018, paragrafele 72 – 83), a constatat că noțiunii de „securitate națională” nu i se poate atribui o definiție, aceasta fiind un concept plurivalent, cu implicații în varii domenii. Curtea a constatat că există concepte pentru care oferirea unei definiții abstracte, atotcuprinzătoare, este un deziderat imposibil de realizat. Aceasta deoarece, în funcție de materia în legătură cu care conceptul este analizat, elementele luate în considerare vor fi diferite (Decizia nr.551 din 13 iulie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.977 din 8 decembrie 2017, paragraful 28). În acest context, Curtea observă că noțiunea de „interes al țării” nu beneficiază de o definiție la nivel legislativ sau constituțional. Curtea constată că, în jurisprudența sa, a apreciat, de exemplu, că dezideratul de aderare a României la structurile euroatlantice este legitimat de interesul țării (a se vedea Decizia 148 din 16 aprilie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.317 din 12 mai 2003).

72. Pe de altă parte, Curtea observă că, la nivel constituțional, legiuitorul constituant a utilizat termenul de „interes național”, Legea fundamentală făcând referire la acest concept după cum urmează: art.87 alin.(1) dispune că „*Președintele României poate lua parte la ședințele Guvernului în care se dezbat probleme de interes național privind politica externă, apărarea țării, asigurarea ordinii publice și, la cererea primului-ministru, în alte situații*”, art.90 dispune că „*Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național*”, art.135 alin.(2) lit.b) și d) prevede că statul trebuie să asigure protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară, precum și exploatarea resurselor naturale, în concordanță cu interesul național, art.136 alin.(3) se referă la „*apele cu potențial energetic valorificabil, de interes național*”. Având în vedere aceste aspecte, Curtea constată că cele două noțiuni – „interes al țării” și „interes național” – sunt echivalente, din punct de vedere semantic și au aceeași sferă de cuprindere.

Curtea constată că „interesul țării”/„interesul național” reprezintă el însuși un concept plurivalent, care nu comportă o definiție abstractă, ci se determină prin circumstanțierea elementelor ce îl compun.

73. În acest context, Curtea constată că, în ceea ce privește materia activităților specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale ale omului, legiuitorul trebuie să reglementeze cu atenție sfera elementelor a căror afectare determină existența unei amenințări la adresa securității naționale. Acestea, în condițiile imposibilității definirii obiective, trebuie să poată fi cel puțin determinabile prin stabilirea concretă a elementelor componente. Pe de altă parte, Curtea constată că noțiunea de „securitate națională” este indisolubil legată de elementele prevăzute de art.3 din Legea nr.51/1991, sfera de cuprindere a acestei noțiuni fiind determinată și de acestea. Or, în ceea ce privește dispoziția de lege criticată, Curtea constată că legiuitorul a ales să utilizeze o noțiune - „interese ale țării” - a cărei sferă de cuprindere necesită ea însăși identificarea elementelor ce o compun. Cu alte cuvinte, legiuitorul a ales să determine limitele unei noțiuni generice prin utilizarea unei alte noțiuni care este caracterizată, de asemenea, prin generalitate.

74. În continuare, Curtea constată că, în cadrul sintagmei criticate, legiuitorul utilizează adjectivul „*asemenea*”, care are semnificația de „*asemănător; care seamănă cu cineva sau cu ceva*”. Astfel, Curtea apreciază că, din modul de redactare, rezultă că sintagma criticată trebuie analizată și în corelație cu sintagma „*capacității de apărare*”.

75. Curtea constată că noțiunea de „*capacitate de apărare a țării*” are o sferă de cuprindere care înglobează elementele necesare definirii și determinării ei. Cu alte cuvinte, activitățile prevăzute de art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 care pot aduce atingere capacității de apărare presupun în mod necesar posibilitatea producerii unui efect negativ cel puțin asupra unui element dintre cele care concură

la definirea și determinarea „capacității de apărare”. Or, acest fapt presupune că toate elementele care țin de capacitatea de apărare sunt în sfera de cuprindere a acestei noțiuni, neputându-se poziționa în cadrul „altor interese ale țării”.

76. Așa fiind, Curtea apreciază că folosirea adjectivului „asemenea” este utilizată de legiuitor pentru a sublinia, eventual, o altă caracteristică a „intereselor țării”. Curtea apreciază că acest lucru presupune că există deja o clasificare a „intereselor țării”, „instituțiile democratice ale statului” și „capacitate de apărare” aparținând aceleiași categorii, astfel că folosirea sintagmei „altor asemenea interese ale țării” ar determina aplicarea celorlalte elemente conținute de această categorie. Or, o astfel de clasificare nu există la nivel legislativ, pentru a putea fi aplicată în coroborare cu dispozițiile de lege criticate. Totodată, Curtea apreciază că determinarea conținutului unei astfel de categorii nu poate fi realizată nici prin coroborarea anumitor dispoziții legislative. Astfel, ***conținutul și limitele sintagmei „altor asemenea interese ale țării” rămân la libera apreciere a organului abilitat să aplice legea, în/din această categorie putând fi, astfel, introduse sau excluse elemente, care deși se circumscriu „intereselor țării” nu pot fi cunoscute de destinatarul normei.***

77. Pe de altă parte, Curtea reține că analiza existenței amenințărilor la adresa securității naționale a României, în cazul dispoziției de lege criticate, trebuie să se realizeze prin corelarea formei/modalității de manifestare a activităților prevăzute de art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 cu scopul urmărit/valoarea lezată prin acea activitate.

78. Astfel, forma/modalitatea de manifestare a activităților prevăzute de art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 rămâne fără semnificație, din perspectiva existenței unei amenințări la adresa securității naționale, dacă nu este realizată cu scopul de a înlătura prin forță instituțiile democratice ale statului sau dacă nu poate aduce atingere capacității de apărare a țării. Acest lucru nu semnifică însă că faptele

respective nu pot intra sub incidența răspunderii penale sau a altor forme de răspundere.

79. În acest context, Curtea reiterează cele reținute în Decizia nr.91 din 28 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.348 din 20 aprilie 2018. Cu acel prilej, instanța de contencios constituțional a constatat că modul de reglementare a sintagmei „*aduc atingere gravă drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor români*”, cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991, determină o sferă largă de aplicare a acesteia, ceea ce contravine art.1 alin.(5) care consacră principiul legalității, art.26 referitor la viața privată și art.53 care reglementează condițiile restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți. Curtea a reținut că, din analiza dispozițiilor art.3 din Legea nr.51/1991, amenințările la adresa securității naționale sunt privite fie din perspectiva faptelor concrete săvârșite de către o persoană, fie din perspectiva subiectului care poate suferi o vătămare/atingere ca urmare a unei fapte. Astfel, se poate afirma că amenințările la adresa securității naționale se obiectivizează, pe de-o parte, în acele acțiuni/fapte care, indiferent de făptuitor, prin efectul lor sunt prezumate absolut a avea un impact direct asupra societății, în ansamblu, și, pe de altă parte, în acele acțiuni/fapte care prin efectul lor au un impact direct asupra anumitor persoane determinate și un impact mediat asupra societății, în ansamblu. Curtea a reținut că, în esență, amenințările la adresa securității naționale menționate în art.3 din Legea nr.51/1991 pot fi circumscrise fie din perspectiva faptelor concrete săvârșite de către o persoană, fie din perspectiva subiectului care poate suferi o vătămare/atingere ca urmare a unei fapte.

80. Or, Curtea constată că sfera de cuprindere a sintagmei „altor asemenea interese ale țării” rămâne la libera apreciere a organului abilitat să aplice legea, fără a putea fi circumstanțiată de destinatarul normei. Astfel, prin corelarea între forma/modalitatea de manifestare a activităților prevăzute de art.3 lit.f) din Legea

nr.51/1991 cu scopul urmărit/valoarea lezată prin acea activitate, în acest caz posibilitatea aducerii atingerii „altor interese ale țării”, nu se mai poate determina limita de aplicare a dispoziției de lege criticate. *Caracterul deschis al sintagmei criticate determină posibilitatea introducerii sau excluderii de elemente în/din această categorie, acțiune care se răsfrânge și asupra limitelor de aplicare a dispoziției de lege criticate.* În acest mod, limitele de aplicare a dispoziției de lege criticate *nu mai pot fi cunoscute de destinatarii normei, care, astfel, nu-și pot corecta conduita* și nu pot fi capabili să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat.

81. Așadar, Curtea constată că dispozițiile criticate nu instituie reguli clare pentru a oferi cetățenilor o indicație adecvată cu privire la circumstanțele și condițiile în care organele cu atribuții în domeniul securității naționale sunt împuternicite să recurgă la măsura supravegherii tehnice.

82. Având în vedere aceste aspecte și caracterul intruziv al activităților specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale ale omului, Curtea constată că este obligatoriu ca acestea să se realizeze într-un cadru normativ clar, precis și previzibil, atât pentru persoana supusă acestei măsuri, cât și pentru organele de urmărire penală și pentru instanțele de judecată. În caz contrar, s-ar ajunge la posibilitatea încălcării într-un mod aleatoriu/abuziv a drepturilor fundamentale, esențiale într-un stat de drept, privind viața intimă, familială și privată și secretul corespondenței. Este îndeobște admis că drepturile prevăzute la art.26 și art.28 din Constituție nu sunt absolute, însă limitarea lor trebuie să se facă cu respectarea dispozițiilor art.1 alin.(5) din Legea fundamentală, iar gradul de precizie a termenilor și noțiunilor folosite trebuie să fie unul ridicat, dată fiind natura măsurilor intruzive reglementate (a se vedea, în același sens, Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016, precitată, par.48).

83. Pentru toate aceste argumente, Curtea constată că sintagma „*ori altor asemenea interese ale țării*”, cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 privind securitatea națională a României, încalcă prevederile constituționale cuprinse în art.1 alin.(5) care consacră principiul legalității, art.26 referitor la viața privată și art.53 care reglementează condițiile restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

84. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013, Curtea reține că autorul excepției nu formulează veritabile critici de neconstituționalitate cu privire la aceste dispoziții, ci este nemulțumit, în realitate, de modul de aplicare de către instanța de judecată a Deciziei Curții Constituționale nr.51 din 16 februarie 2016, respectiv a normelor de procedură penală ce reglementează regimul nulității relative, autorul excepției urmărind excluderea din dosar a anumitor probe considerate ca fiind obținute în mod nelegal. Or, Curtea a statuat, în jurisprudența sa, că nu este competentă să se pronunțe cu privire la aspectele ce țin de aplicarea legii (Decizia nr.145 din 17 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.437 din 10 iunie 2016, par.19; Decizia nr.698 din 29 noiembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.163 din 6 martie 2017, par.23; Decizia nr.149 din 14 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.586 din 21 iulie 2017, par.14; Decizia nr.332 din 11 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 667 din 16 august 2017, par.14), aceste aspecte intrând în competența instanței judecătorești investite cu soluționarea litigiului, respectiv a celor ierarhic superioare în cadrul căilor de atac prevăzute de lege. Curtea apreciază că a răspunde unor atare critici ar însemna o ingerință a Curții Constituționale în activitatea de judecată, ceea ce ar contraveni prevederilor art.126 din Constituție, potrivit cărora justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege.

85. Curtea constată că, fiind sesizată cu o critică identică referitoare la aceleași dispoziții de lege, a respins excepția de neconstituționalitate ca inadmisibilă, de exemplu, prin Decizia nr.820 din 12 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.353 din 23 aprilie 2018, par.21 și 22, Decizia nr.783 din 5 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.262 din 26 martie 2018, par.16.

86. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin. (1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi, în ceea ce privește sintagma „ori altor asemenea interese ale țării”, cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 privind securitatea națională a României, și cu unanimitate de voturi în ceea ce privește dispozițiile art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Lucian Claudiu Mateescu în Dosarul nr.345/64/2016 al Curții de Apel Brașov – Secția penală și constată că sintagma „ori altor asemenea interese ale țării”, cuprinsă în dispozițiile art.3 lit.f) din Legea nr.51/1991 privind securitatea națională a României, este neconstituțională.

2. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.4 alin.(2) din Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte

normative care cuprind dispoziții procesual penale, excepție ridicată de același autor în același dosar al aceleiași instanțe.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, Curții de Apel Brașov – Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 6 decembrie 2018.

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO